

PROTOKÓŁ
z XXI posiedzenia Polsko-Litewskiej Komisji Międzyrządowej
ds. Współpracy Transgranicznej

W dniach 21-22 listopada 2022 r. w Warszawie odbyło się XXI posiedzenie Polsko-Litewskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej (zwana dalej „Komisją”).

Listy uczestników – członków Komisji oraz osób zaproszonych na posiedzenie stanowią załączniki do Protokołu (Załącznik 1 i Załącznik 2).

Podczas posiedzenia plenarnego Komisja przyjęła następujący porządek obrad:

- 1. Inauguracja posiedzenia.**
- 2. Podsumowanie prac grup roboczych zrealizowanych w okresie od ostatniego posiedzenia Komisji i określenie zadań na 2023 rok:**
 - 2.1. Grupa robocza ds. współpracy przygranicznej;
 - 2.2. Grupa robocza ds. współpracy międzyregionalnej;
 - 2.3. Grupa robocza ds. ratownictwa i ochrony ludności w warunkach sytuacji nadzwyczajnych;
 - 2.4. Grupa robocza ds. gospodarki przestrzennej.
- 3. Współpraca w dziedzinie transportu:**
 - 3.1. Zakres współpracy pomiędzy Ministerstwem Infrastruktury Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Transportu i Komunikacji Republiki Litewskiej.
- 4. Program Interreg Litwa-Polska 2021-2027.**
- 5. Współpraca służb na pograniczu polsko-litewskim.**
- 6. Doświadczenia polsko-litewskiej współpracy transgranicznej – realizacja projektów.**
- 7. Dyskusja. Uzgodnienie ostatecznej wersji projektu protokołu.**
- 8. Podpisanie Protokołu.**

Inauguracja posiedzenia

Przewodniczący w swoich wystąpieniach odnieśli się do aktualnej sytuacji związanej z zagrożeniami dotyczącymi zmian dynamiki bezpieczeństwa w bezpośrednim sąsiedztwie państw-stron Komisji, a także bezpośrednio do zbrojnej agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Współprzewodniczący podkreślili, że wysoki poziom współpracy transgranicznej przyczynia się do podnoszenia poziomu bezpieczeństwa wśród społeczności lokalnych po obu stronach granicy. Solidne podstawy współpracy i długie lata wspólnych doświadczeń w ramach prac Komisji są gwarancją rozwoju inicjatyw transgranicznych i przekładają się na wiele aspektów dobrosąsiedzkiej współpracy na polsko-litewskim pograniczu.

Podsumowanie prac grup roboczych zrealizowanych w okresie od ostatniego posiedzenia Komisji i określenie zadań na 2023 rok:

Komisja wysłuchała informacji przewodniczących grup roboczych na temat działalności grup i zrealizowanych przez nie zadań oraz planów na 2023 rok.

Grupa robocza ds. współpracy przygranicznej

Komisja przyjęła do wiadomości, że współpraca służb sanitarno-epidemiologicznych, weterynaryjnych, ochrony środowiska, pożarniczych, ratowniczych, zarządzania kryzysowego, granicznych i celnych, ochrony porządku publicznego oraz służb policyjnych była tematem XVI posiedzenia Grupy Roboczej ds. Współpracy Przygranicznej, które odbyło się 20 października 2022 r. w Mariampolu. Komisja zapoznała się z informacją na temat działalności i zadań grupy roboczej, a także sposobu wypełnienia zobowiązań podjętych na poprzednich posiedzeniach.

Komisja doceniła fakt, że spotkania grupy roboczej mają charakter stały i odbywają się bezproblemowo, co ułatwia wymianę doświadczeń i stwarza możliwości dla stałego rozwoju relacji dwustronnych.

Komisja zdecydowanie poparła potrzebę kontynuowania prac grupy roboczej w dotychczasowym trybie. Jednocześnie przyjęła informację o zaplanowanym na 2023 r. następnym posiedzeniu grupy roboczej, które odbędzie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Grupa robocza ds. współpracy międzyregionalnej

Komisja zapoznała się z informacją na temat współpracy podejmowanej przez instytucje i organizacje z regionów przygranicznych Polski i Litwy, wysoko oceniając dotychczasowe zaangażowanie stron w realizację wspólnych projektów. Zdaniem Komisji, inicjatywy te wzmacniają potencjał współpracy oraz poprawiają jakość życia lokalnej społeczności.

Mając powyższe na uwadze, Komisja pozytywnie odnosi się do deklaracji Grupy roboczej co do dalszego rozwijania współpracy w zakresie inicjowania wspólnych projektów oraz kontynuowania starań na rzecz pozyskiwania środków unijnych i krajowych w celu realizacji wspólnych inicjatyw.

Grupa robocza ds. ratownictwa i ochrony ludności w warunkach sytuacji nadzwyczajnych

Komisja wysoko oceniła działania służb pożarniczo-ratowniczych, zwłaszcza w regionach przygranicznych, zmierzające do zacieśnienia współpracy w zakresie zapobiegania sytuacjom nadzwyczajnym i podniesienia poziomu gotowości do prowadzenia wspólnych działań podczas usuwania ich skutków.

Komisja ze szczególnym uznaniem odniosła się do wspólnych działań stron, tak w zakresie dwustronnym, jak i wielostronnym, dotyczących pomocy stronie ukraińskiej w obliczu rosyjskiej agresji militarnej.

Biorąc pod uwagę sytuację geopolityczną, w tym między innymi potencjalne zagrożenia związane z bliskim sąsiedztwem elektrowni atomowych, Komisja popiera podjętą przez strony decyzję o współpracy w zakresie przygotowania i reagowania na zdarzenia o charakterze chemicznym, biologicznym, radiacyjnym i nuklearnym.

Komisja z zadowoleniem przyjęła także informację o podjęciu działań w obszarze prewencji społecznej, jak również realizacji wspólnych projektów na rzecz poprawy poziomu bezpieczeństwa w regionie, finansowanych w ramach funduszy europejskich. Ponadto, przychyliła się do wniosku stron o wsparcie w dążeniu do przygotowania i realizacji projektów indywidualnych w trybie pozakonkursowym programu Interreg VI A Litwa-Polska.

Grupa robocza ds. gospodarki przestrzennej

Komisja podtrzymała propozycje kontynuacji rozpoczętych dyskusji dotyczących rozwoju przestrzennego (terytorialnego) pogranicza polsko-litewskiego. Przyjęła do wiadomości, że należy kontynuować dyskusje nad celowością przygotowania wizji rozwoju przestrzenno-terytorialnego pogranicza polsko-litewskiego. Komisja dostrzega wagę systematycznej współpracy w zakresie planowania przestrzennego i rozwoju, która przyczynia się do skutecznej koordynacji działań w obszarze transgranicznym, w szczególności do wzmocnienia konkurencyjności, spójności i zmniejszenia różnic między regionami.

Komisja odnotowała, że po stronie polskiej decyzje dotyczące celowości sporządzenia opracowań planistycznych dla przygranicznych obszarów funkcjonalnych podejmie właściwy organ samorządu województwa, który posiada wyłączne kompetencje do prowadzenia polityki rozwoju, w tym: w zakresie kształtowania i utrzymania ładu przestrzennego.

Komisja wysłuchała informacji przedstawicieli polskiego Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej o gotowości do czynnego udziału i wsparcia merytorycznego prac nad opracowaniem wspólnego przyszłego dokumentu koncepcyjnego, w przypadku wyrażenia takiej potrzeby przez właściwy samorząd województwa po polskiej stronie.

Współpraca w dziedzinie transportu

Zakres współpracy pomiędzy Ministerstwem Infrastruktury Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Transportu i Komunikacji Republiki Litewskiej

Komisja została poinformowana o podpisaniu 16 września 2022 r. w Wilnie porozumienia między Ministerstwem Transportu i Łączności Republiki Litewskiej a Ministerstwem Infrastruktury RP w sprawie wzmocnienia połączeń między Morzem Bałtyckim a Morzem Czarnym poprzez rozwój Europejskich Korytarzy Transportowych Bałtyk – Morze Czarne/Egejskie i Morze Północne – Bałtyk. W sygnowanym przez ministrów dokumencie poruszono między innymi kwestie rozbudowy połączeń drogowych i kolejowych pomiędzy dwoma krajami. Wśród nich strony zadeklarowały podjęcie działań zmierzających do modernizacji połączenia drogowego Augustów-Lazdijai. Należy zaznaczyć, że w ramach procesu rewizji europejskiej sieci transportowej TEN-T strona litewska wystąpiła o włączenie do sieci, w ramach poprawy mobilności wojskowej (*military mobility*), odcinka Lazdijai – Alytus – Wilno. Komisja Europejska przychyliła się do tego wniosku, proponując włączenie po stronie polskiej odcinka Grajewo (DK 61) – Augustów (DK 16) – Ogrodniki. Ministerstwo Infrastruktury wyraziło wstępną zgodę na włączenie do sieci, jako odcinka ważnego ze względu na mobilność wojskową, połączenia Ełk – Augustów – Lazdijaj – Alytus – Wilno, z wykorzystaniem drogi krajowej nr 16 Ełk – Augustów – Ogrodniki. Jednocześnie zastrzeżono, iż DK 16 nie powinna być rozbudowywana poza koniecznymi wzmocnieniami nawierzchni oraz obiektów mostowych.

Komisja zapoznała się z informacją o uruchomieniu pasażerskiego połączenia kolejowego Warszawa-Kowno/Wilno (z przesiadką na stacji Mockava) wraz z rozpoczęciem obowiązywania rozkładu kolejowego 2022/2023. Powyższe połączenie jest rozwiązaniem tymczasowym. Wraz z kolejnym rozkładem 2023/2024 pociąg z Warszawy będzie dojeżdżał do Kowna, gdzie pasażerowie będą się przesiadać na połączenie Kowno-Wilno. Parametry jakościowe pasażerskiego połączenia kolejowego między Wilnem a Warszawą będą stopniowo podnoszone poprzez poprawę istniejącej infrastruktury i zapewnienie niezbędnego taboru, tak aby w 2024 r. i później nie przekroczyć 8 godzin łącznego czasu podróży między obiema stolicami, o ile będzie to możliwe.

Docelowo, po uruchomieniu linii *Rail Baltica*, zostanie uruchomiona bezpośrednia komunikacja pasażerska z wykorzystaniem elektrycznych składów dostosowanych do wymagań technicznych *Rail Baltica*.

Komisja przyjęła do wiadomości, że strony wymieniły informacje na temat dalszych działań mających na celu realizację projektu *Rail Baltica*. Przede wszystkim omówiono przygotowanie wystąpień o dofinansowanie UE w związku z naborem wniosków w ramach instrumentu „Łącząc Europę” na lata 2022–2023. Strona litewska poinformowała o zamiarze włączenia do przygotowywanego wniosku działań związanych z nabywaniem gruntów na odcinkach granica polsko-litewska-Kowno-Wilno, a także robót budowlanych na północ od Kowna. Strona polska

poinformowała, że do tej pory ukończono około 1/3 projektu *Rail Baltica*. Odcinek Warszawa – Sadowne został oddany do użytku w 2017 roku po modernizacji (prace związane z podstacjami trakcyjnymi i podniesieniem prędkości maksymalnej nadal trwają). W grudniu 2019 r. oddano do użytku 2-torowy odcinek Sadowne – Czyżew oraz oddano do użytku nowy most na rzece Bug, zwiększając tym samym znacznie przepustowość odcinka Warszawa – Białystok i eliminując „wąskie gardła”. Trwają również prace na pozostałej części polskiej części *Rail Baltica*: prace budowlane są realizowane na odcinku Czyżew – Białystok (umowa została podpisana w 2020 r.). Prowadzone są również prace na dworcach kolejowych Ełk i Ełk Towarowy oraz przystanku Ełk Szyba Wschód. Przygotowywana jest dokumentacja projektowa na odcinku Białystok - Ełk - Trakiszki.

Komisja odnotowała zaangażowanie obydwu stron w kwestii poprawy jakości lokalnych połączeń drogowych. W roku 2020 została powołana grupa robocza z udziałem przedstawicieli ministerstw ds. transportu obu krajów oraz samorządów lokalnych. Ostatnie dwustronne posiedzenie Grupy roboczej ds. drogowych połączeń transgranicznych między Polską a Litwą odbyło się 14 stycznia 2022 r. i było poświęcone określeniu priorytetów inwestycyjnych. Omówiono również możliwości finansowania lokalnych połączeń drogowych oraz uzgodnienie parametrów technicznych dróg po obu stronach granicy. Polskie samorzady otrzymały już pierwsze środki na przebudowę dróg w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

Komisja po wysłuchaniu informacji przekazanych przez instytucje odpowiedzialne za rozwój infrastruktury transportowej z zadowoleniem odnotowała aktywną współpracę instytucjonalną, dzięki której infrastruktura polsko-litewskich regionów przygranicznych ulega polepszeniu i jest dostosowywana do potrzeb mobilności ludności lokalnej.

Program Interreg VI A Litwa-Polska 2021-2027

Komisja wysłuchała informacji o postępie realizacji polsko-litewskiego programu współpracy transgranicznej na lata 2014-2020, tj. statusie realizowanych projektów oraz wykorzystaniu środków. Ponadto, Komisja zapoznała się z koncepcją programu Interreg VI A Litwa-Polska 2021-2027, który 26 września 2022 r. został zatwierdzony przez Komisję Europejską. Przedstawiono informację o założeniach programu: obszarze, przykładowych beneficjentach oraz możliwych do realizacji działaniach w ramach poszczególnych priorytetów. Poinformowano o planowanym posiedzeniu pierwszego Komitetu Monitorującego oraz trwających pracach nad dokumentami wdrożeniowymi niezbędnymi do uruchomienia naboru wniosków.

Współpraca służb na pograniczu polsko-litewskim

Komisja z zadowoleniem odnotowała, że współpraca służb granicznych realizowana jest systematycznie i bezproblemowo, stwarzając jednocześnie możliwość do wymiany doświadczeń i stałego rozwoju relacji. Ponadto Komisja zapoznała się z prezentacją dotyczącą projektu realizowanego w ramach programu Interreg V A Litwa-Polska 2014-2020 nr LT-PL-5R-400 pt. „Rozwój współpracy służb ochrony granic Litwy i Polski”.

Komisja popiera inicjatywy służb granicznych Polski i Litwy, które mają na celu sprawną wymianę informacji o sytuacji na granicach, aby optymalnie reagować na zmieniające się zagrożenia.

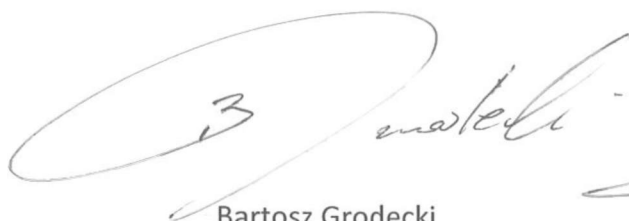
Doświadczenia polsko-litewskiej współpracy transgranicznej – realizacja projektów

Komisja zapoznała się z prezentacją na temat doświadczeń Stowarzyszenia „Euroregion Niemen” w zakresie polsko-litewskiej współpracy transgranicznej oraz zrealizowanych projektów. Jednocześnie z zadowoleniem przyjęła informację o stanie zaawansowania prac, dotyczących utworzenia pierwszego na polsko-litewskim pograniczu Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) „Niemen-Nemunas”. EUWT wprowadzi nową jakość współpracy transgranicznej i ma szansę stać się jedną z dróg rozwoju terenów przygranicznych Polski i Litwy.

Postanowienia końcowe

Przewodniczący Komisji postanowili, że kolejne XXII posiedzenie Komisji odbędzie się w 2023 r. na terytorium Republiki Litewskiej.

Niniejszy protokół został sporządzony w Warszawie w dniu 22 listopada 2022 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, każdy w języku polskim i litewskim, przy czym oba teksty mają jednakową moc prawną.

Bartosz Grodecki
Przewodniczący polskiej części
Polsko-Litewskiej Komisji Międzyrządowej
ds. Współpracy Transgranicznej

Arnoldas Abramavičius
Przewodniczący litewskiej części
Polsko-Litewskiej Komisji Międzyrządowej
ds. Współpracy Transgranicznej